

Elisenda Albertí recupera la vida de 18 'Dames, reines i abadesses' medievals catalanes en un llibre de biografies breus

Dones riques al servei dels reis

Ignasi Aragay
BARCELONA

De Guifré el Pilós a Joan II, els comtes i comtes-reis catalans no van viure solets. Però, qui coneix les seves dones? Elisenda Albertí ha reunit al llibre *Dames, reines i abadesses* la vida i influència de 18 personalitats femenines de la cort catalana, d'Ermessenda de Carcassona (972-1058) a Blanca de Navarra (1385-1441). El publica la seva editorial, Albertí.

Amb excepcions com les dues citades, tot i la seva posició privilegiada, l'esperança de vida era curta i la missió compartida: assegurar descendència masculina als

sobirans, que solien triar dones estrangeres, com era habitual arreu, per assegurar-se aliances polítiques.

Ermessenda, casada amb Ramon Borrell el 993, a la mort d'aquest el 1018 va fer-se càrrec del comtat de Barcelona. Es va saber envoltar de consellers com el famós abat Oliba. Sota el seu govern es van establir les constitucions de pau i treva. Mort el seu únic fill, va seguir manant fins que el seu nét Ramon Berenguer I va agafar les regnes, no sense tibantors amb l'àvia, que va morir als 88 anys, una autèntica excepció per a l'època.

La tercera dona del nét, Almodis de Marca, és la se-

güent biografiada i també va tenir un paper polític rellevant. Vinguda d'Occitània, brillant, ambiciosa i agosarada, a ella es deu la compra dels comtats de Rasés i Carcassona. Però va tenir un final tràgic: va ser assassinada pel seu fillastre el 1071, gelós per la predilecció que ella tenia pels seus fills bes-sos. Un d'ells, Ramon Berenguer II, que també va morir assassinat, es va casar amb Mafalda de Pulla-Calàbria (1060-1108), la següent protagonista, mare de Ramon Berenguer III. Aquest es va casar amb Dolça de Provença, morta als 32 anys segons sembla d'inanició en negar-se a menjar davant la cruel revenja del

Fragment del 'Retable de Sant Esteve de Granollers de la Plana', del taller dels Vergós (XV) ■ MNAC

seu marit amb el trobador a qui ella estimava: li va servir el seu cor guisat i ella se'l va prendre sense saber-ho.

Peronella d'Aragó –promesa amb Ramon Berenguer IV quan no tenia ni un any–, Sança de Castella –dona d'Alfons I, mal anomenat el Cast–, Aurembaix d'Urgell –efimera i ressentida concubina de Jaume I–,

Constança de Sicília –esposa i gran amor de Pere II–, Blanca d'Anjou –fidel muller de Jaume II, mare de 9 fills i morta als 27 anys–, la mística Sança de Mallorca, la pietosa Elisenda de Montcada, Teresa d'Entença –morta als 23 anys sense arribar a regnar–, Constança d'Aragó –escindida entre l'amor a Jaume II de Mallorca i la fi-

delitat al seu germà el rei Pere III el Cerimoniós–, l'eficaç Cecília de Comenge, la cobdiciosa Sibil·la de Fortià, Violant de Bar –rival de Sibil·la i més brillant que el seu espòs Joan I– i Margarida de Prades –reina per set mesos i mig amb Martí l'Humà– completen el recorregut històric que acaba amb Blanca de Navarra. ■